

wat de heer Spengler beweert. Abele-baum zeggen de Duitschers ook al van *P. alba*. Welke van de twee *P. alba* of *P. canescens* is nu de Abeel van

onze boomkenners en kweekers? Hier zijn de geleerden het dus onderling eens, maar de practijk moet de beslissing geven. E. HEIMANS.

Vervolg van het verslag over merkwaardige planten, gevonden in 1898.

Bij de gedroogde planten, die ik ontving van de medewerkers aan het onderzoek naar de verspreiding der wildgroeïende planten in ons land, waren eenige merkwaardigheden, die ik gaarne nog onder het oog van de lezers der *Levende Natuur* wil brengen. Weder in de volgorde der familiën in mijne flora, heb ik dan de volgende merkwaardige vondsten te vermelden.

Van de familie der Caryophylleeën vond de heer W. C. van Embden te Utrecht *Cerastium brachypetalum* op grasgrond. Van *Vaccaria segetalis* werden mij nog exemplaren toegezonden door de heeren F. D. J. Risch te Rotterdam (op kolenasch), C. A. Backer te Almkerk (uit een tuin en bij Giesen), H. M. M. v. d. Kroon te Zevenbergschen Hoek, P. Westerhof te Deventer (aan het meermalen genoemde kanaal) en H. A. Westbroek en J. Slingerland te Stolwijk, *Dianthus barbatus* is door den heer A. H. Blaauw te Elst gevonden tusschen kreupelhout bij Den Haag, *Silene dichotoma* door den heer C. A. Backer te Almkerk in een kunstweide en *Silene vespertina* Retz. door den heer W. C. v. Embden te Utrecht langs een weg.

Van de Ranunculaceeën vond de heer C. A. Backer bovengenoemd *Helleborus viridis* bij Dussen, Uitswijk en Almkerk.

Van de Fumariaceeën is van *Corydalis cava* een reeks van nieuwe vindplaatsen te vermelden, nl. dicht bij het kerkje te Friens (door den heer H. v. Asperen te Boornbergum), op het kerkhof te Rinsumageest (door de heeren J. Botke en J. de Groot te Murmerwoude), onder heggen bij Wehl (door den heer A. G. E. Hoyer) en langs slootkanten op Walcheren (door den heer F. D. J. Risch te Rotterdam).

Glaucium corniculatum van de familie der Papaveraceeën werd nog door den heer F. D. J. Risch op een ruigte aan de Schie gevonden.

Van de Cruciferen vond de heer C. A. Backer een waarschijnlijk verwilderd exemplaar van *Lunaria biennis* bij Almkerk en aan de Merwede bij Sleenwijk een ex. van *Isatis tinctoria*, terwijl de heer W. C. v. Embden te Utrecht op bouwland *Senebiera didyma* aantrof. Van *Bunias orientalis* zijn een reeks van nieuwe vindplaatsen bekend geworden nl. de spoordijk bij de Maasbrug te Venlo (de heer L. Rieter te Venlo), een weiland te Rotterdam (de heer Th. Weevers te Amsterdam), de Rijndijk bij Wageningen (de heer C. A. Backer te Almkerk), een graswal bij Utrecht (de heer W. C. v. Embden) en bij St. Anna bij Nijmegen (de heer W. M. Docters v. Leeuwen te Baarn).

Van de Hypericineeën vond de heer C. A. Backer exemplaren van *Hypericum montanum* aan den Duno bij Arnhem en van de Papilionaceeën zijn als merkwaardige vondsten te vermelden, die van *Melilotus coerulea* aan een ruigte aan de Schie (door den heer F. D. J. Risch te Rotterdam), van de *Melilotus dentata* op opgehoogd terrein bij Rotterdam (door denzelfden), van *Lotus tenuis* langs slootkanten op klei bij IJzendijke (door den heer P. J. Roosendaal aldaar), van *Vicia pannonica* op spoorwegterrein te Rotterdam (door den heer F. D. J. Risch), van *Vicia gracilis*, tusschen gras te Waarde (door den heer M. van Weele aldaar) en aan slootkanten te IJzendijke (door den heer P. J. Roosendaal aldaar) en eindelijk van *Lathyrus sativa* op spoorwegterrein te Rotterdam (door den heer F. D. J. Risch).

H. HEUKELS.

Het Insectarium van Artis in den winter.

(Vervolg van blz. 212).

Met een onaangename tijding moet ik beginnen. Mijn overjarige *Pini-rups* is gestorven! Ik vond haar dezer dagen verdroogd onder 't mos, dat dus haar doodbed is geweest.

De huidige nieuwerwetsche winter, die volgens de

kranten overal de planten en dieren misleidt, heeft ook drie van mijn Duitse *Pini-rupsen* in de war gebracht. Ze waren eergisteren (21 Januari) reeds onder 't mos vandaan naar boven gekropen en zaten tegen de wanden der kist zich in 't zachte

weer te verheugen; iets, wat ze volgens haar aloud familiegebruik eerst in April hadden mogen doen.

Zal Februari met wat vorst of sneeuw haar die voorbarigheid nog onder 't oog brengen? En zullen ze zich dan, als ze weer op nieuw onder 't mos hebben geslapen, verbeelden, dat ze voor de tweede maal hebben overwinterd? Ik heb ze inmiddels, getrouw aan mijn plichten als pleegvader, een paar dennetakjes voorgezet.

Blijven ze in de meening, dat het April is, dan kunnen ze ten minste ook beginnen te eten en zullen dan zeker haar programma wat vlugger afwerken, dan ik in de vorige aflevering heb aangegeven.

Naast *Bombyx Pini* logeeren gedurende den winter mijn rupsen van het Eikeblad. In wetenschappelijke boeken wordt dit insect onder den naam van *Bombyx quercifolia*, L. beschreven. Het heet Eikeblad, ook de Franschen noemen het *Paquet de feuilles sèches* en de Duitschers *Eichenblatt*, omdat het als vlinder door kleur, vleugelvorm en vleugelhouding dore eikeblaren nabootst, zoodat de vogels, die naar een lekker hapje zoeken, het voorbij zien.

Wanneer ik nu het deksel van mijn kist afneem, dan geloof ik niet, dat iemand, die geen entomoloog is, mijn rupsen dadelijk zal zien. Wanneer hij mijn stukje over *B. Pini* in de vorige aflevering heeft gelezen, zal hij misschien de *Quercifolia*-rupsen onder 't zand op den bodem der kist willen zoeken, denkende, dat ze ook in 't najaar naar beneden zijn gekropen en, daar ze geen mos vonden, zich maar onder 't zand hebben te slapen gelegd.

Aan de doode takjes, die ik in 't zand heb gestoken zou hij ze zeker niet dadelijk vinden, want *Bombyx quercifolia* doet ook als rups veel aan mimicry.

En met succes. De kleur is precies boombast. Lijken ze niet één te zijn met het takje, waartegen ze zich als 't ware hebben aangeplakt?

In deze houding hebben ze voor den heer Koekkoek geposeerd. Hij kon het takje thuis in de aarde van een bloempot steken, om het zoo op zijn gemak na te teekenen, zonder dat ik bezorgd behoefde te zijn, dat mijn rupsen zouden wegkruipen, want gedurende den winter verplaatsen ze zich niet, als ze maar in een koude omgeving blijven.

Ik zal u maar niet animeeren deze rupsen in de vrije natuur te zoeken, zooals ik bij *Bombyx Pini* heb gedaan. Als men een entomologische excursie houdt, die wat oplevert, voelt men geen hitte of kou; maar ging u 's winters naar de rupsen van *Bombyx quercifolia* zoeken, dan zou de kou van het jaargetij, geholpen door de leegte van uw doosje u verdrietig maken.

Waren de dieren algemeen, dan zou het uitzicht ze te vinden, door hun bewonderenswaardige vermommingsal niet groot zijn, ofschoon ze open en bloot tegen de takken van vruchtbomen, meidoorns, wilgen en lijsterbessen rusten. En nu zegt Snellen nog wel van *B. quercifolia*: „door het ge-

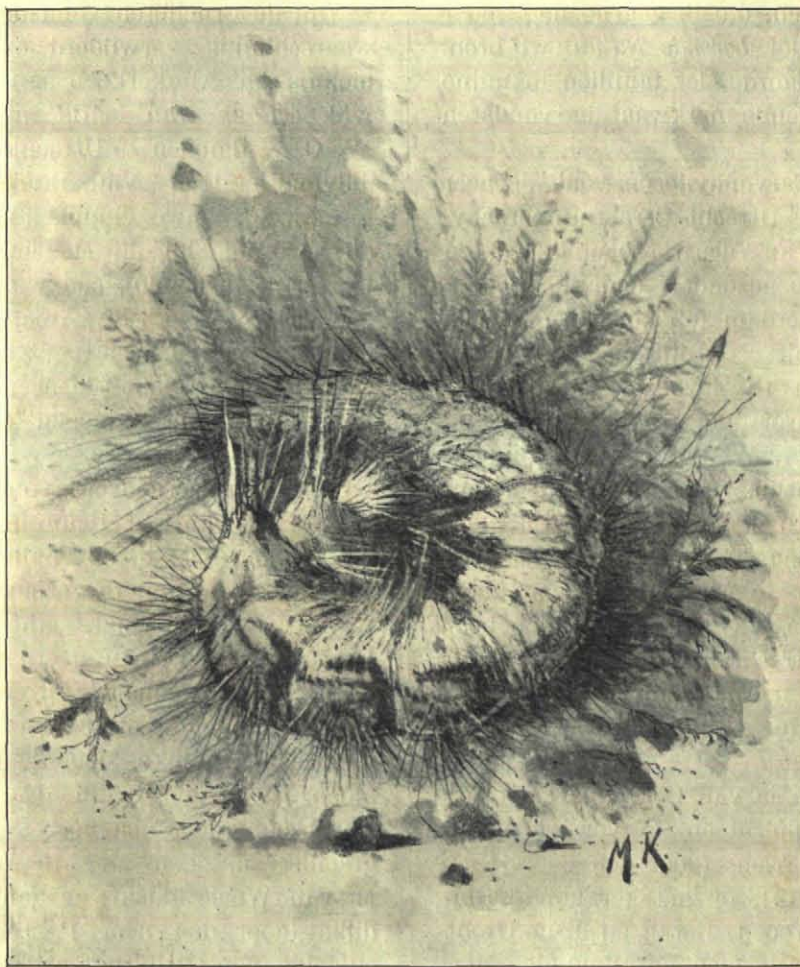
heele land verspreid, doch overal zeldzaam.”

Mag ik een vergelijking maken?

Als ik in een groot bosch een dozijn groene blaren met wat groene verf bestreek, en ik verzocht u naar deze geverfde bladeren te zoeken, dan zou u zeker weinig lust hebben, u met mijn puzzel te bemoeien.

Nu, de kans om een *Quercifolia*-rups in haar winterslaap te verrassen is waarschijnlijk niet grooter, dan dergelijke bladeren te vinden. Zelfs een volwassen dier is moeilijk te ontdekken.

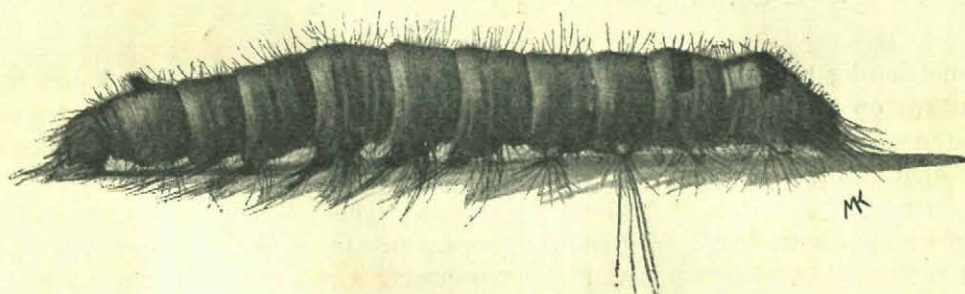
Ik heb in Drente al heel wat zeldzame insecten

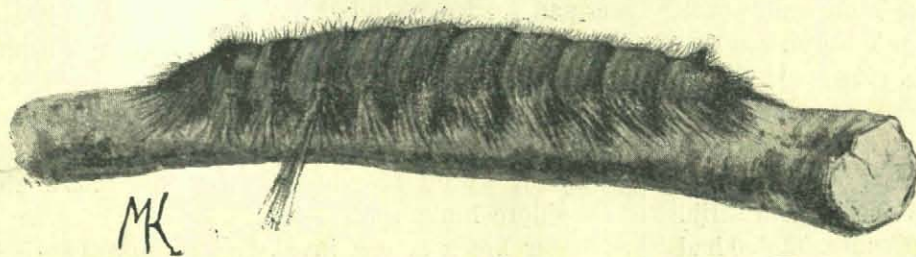
Rups van *Bombyx Pini* L. in winterslaap onder mos; dit is gedeeltelijk verwijderd. Naar een ex. uit het Insectarium geteekend door KOEKKOEK.

gevonden. *Orgyia fascelina*, L. bij massa's, *Psyche villosella*, O bij honderden. Ik weet er een plekje,

ken en boomen. In October maakten ze een begin met hun vasten, dat ongeveer een half jaar duurt.

Volwassen rups van *Bomb. quercifolia* L. Teekening van KOEKKOEK, naar een opgezet exemplaar van den schrijver.

Rups van *Bombyx quercifolia*. Natuurlijke grootte; teekening van KOEKKOEK,

waar 't jaarlijks van *Orgyia Ericae*, Germar krioelt. Ik heb er *Deilephila Celerio*, L., *Agrotis rubricosa*, W. V. en *Catocala Fraxini*, L. gevonden, maar een *Bombyx quercifolia* heeft mij, tot mijn spijt, er nog nimmer in verrukking gebracht.

Jongens, 'tis zoo'n emotie een fraai en zeldzaam insect te vinden; een dier, dat we alleen uit beschrijvingen, afbeeldingen of opgezette voorwerpen kennen; eindelijk eens in de vrije natuur opgespoord te hebben. Ik wil 't wel bekennen: bij zoo'n gelegenheid word ik een beetje zenuwachtig, mijn hart begint sneller te kloppen. Men moet entomoloog zijn, om 't ware genot van zoo'n vondst te hebben en philister wezen om te zeggen „wat heb je nu daarin, loop je voor zoo'n vies dier den heelen dag door de hei?”

En nu nog iets over 't heden, 't verleden en de toekomst van onze rupsen.

Het heden: ongeveer twee centimeter lange harige, bruingrijze diertjes, die zich zoo stevig, den heelen winter lang, aan de kale takken der boomen weten vast te houden, dat geen stormwind vermag, ze er van los te rukken. Sneeuw schijnt ze niet te deren. Door de vorst worden ze niet gedood. Als ik mijn rupsjes besproei, richten sommige het voorste deel van hun lichaam op, klaarblijkelijk met het doel, om ook van onderen van het vocht te genieten.

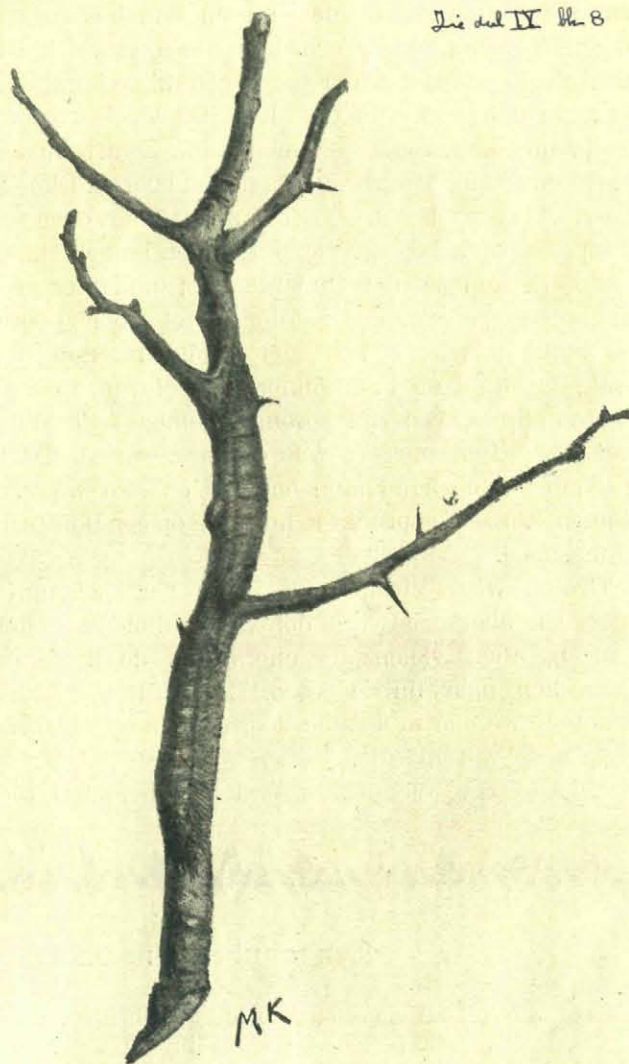
„Je kunt zien, dat ze 't lekker vinden” zei me een liefhebber. In een regenbui zullen ze dus ook niet smelten.

Het verleden: in Augustus witte, aardig geteekende eitjes. Daaruit kwamen jonge rupsjes, die bij mij meidoornblaadjes gegeten hebben Buiten voeden ze zich ook met de bladeren van veel andere strui-

De toekomst: die kan ook iemand, die niet met eieren of koffiedik werkt, een rups wel voorspellen. Als de meidoorn jonge blaadjes krijgt, beginnen de rupsen weer te kruipen en te eten. Als ze dan wat gegroeid zijn, zet ik ze op een struikje voor 't publiek. Dan groeien ze tot reuzen van 10 à 12 cM, die zich binnen een spinsel, dat met een poederachtige stof wordt vermengd, in poppen veranderen. In de poppen ontwikkelen zich de fraaie vlinders, die weer opnieuw het hunne er toe kunnen bijdragen, dat de soort blijft bestaan.

R. A. POLAK.

Deel IX bl. 8

Twee rupsen van *B. quercifolia* L. in winterslaap. Iets meer dan de natuurlijke grootte. Teekening van M. KOEKKOEK naar voorwerpen uit het Insectarium.